

Moja šteta

HERMES

GLASILO IZOBRAŽEVANEGA KROŽKA :
D. JAKOV TRGOVSKE SOBE V MARIBORU :
LETO: I. MARIBOR, 8. 4. 1922.   ŠTEVIKA: 4.   W.

Slovenol Slovanovič:

Narod očistite peg.

Mušca dolina je polna krvi izvan naših čilih in zdravih.
In ilita nam krvavi in kukčje zemljo, ubija otroke slovanske
Deca, rojena iz čiste krvi, slovanske bodočnosti porok
Otrok, porojen iz slabe krvi, nekriiv je, da sprasi je slabih.
Sam se ne jači in gnilo mori, usode sokriiv je slovanske
Boj les med gnjilim in dobrim, naše bodočnosti srečne je porok.

Franjo Gluk; Celje:

Pomlad.

Stvoje mlado močjo sem napojil svoje stee,
vse korenike polne soka. Pomlad naj bo!
Mladi popki hite k luči bodočih sadov,
otroški obrari   seme bodočih dreves.

Lej javica mojega nerodovitnega hrepenenja spala je rimsko spanje,
ko tvoje cvetje mojo utrujeno kri vriskaje v žirjenje poklicalo je.

Popki rjari dreves hite proti solncu ---

Moje mlado, vitko, cvetoče drevo — pomlad si Ti!

Jurkar, Celje:

Macedonija in Macedonci.

Četsto leto že teče, odkar smo se družili Jugoslovani v eno državo. Štirileta bo že torej, ko živimo skupaj z našimi južnimi brati, Macedonci, v eni državi. Vendar jih žalibog niti ne poznamo. Losri u nam je zabranjena vsaka stik z njimi, tako tudi informacije o njih. Torej smo bili tedaj mi sami za to še, če mladi in se nismo prav za prav niti zavedali kdo in kaj smo, še manj pa, kdo živi tam doli na jugu.

Družajče pa je sedaj! Prva skrb naših vzgojiteljev naj bi bila, da bi nas o njih poučili. Žalibog tega niso storili; najbrže o njih sami nič ne vedo, medtem ko so vedeli o Nemcih toliko povedati --- Edino kar še slišimo je to, da so menda karbojniki, brez vsake kulture i. t. d. Vraj nevedno ljudstvo si jih tako tolmači.

Raditega sem se namenil, da podam vsaj nekaj informacij o nedolnem ljudstvu in njegovi kulturi.

Macedonski narod ni še oblikoval zapadna kultura, skatero se mi Slovenci tako radi ponasamo. Macedonci, ki so živeli stoletja pod turškim jarmom in ki so bili radi tega naverani sami nase, lahko imenujemo še pravo staroslovansko korenino. Med tem, ko se mi, če pomehkušeni, ponasamo z kuranjo uglaženostjo, so oni lahko poravnani svojo duševno kulturo. Zubar do bližnjega, ki je pri nas ne najdeš več, je njih dika. V tej ne poznajo stanovskih karlik. Vsi so si bratje. Seljak, najslabši delavec kot najboljši inteligent.

V mesto pride preprost kmet s opankah in naleti na poznanelega gospoda. Kaj bi se zgodilo v tem slučaju pri nas? „Gospod bi se obrnil proč in šel bi mimo. Toda oni tam mu hiti naproti poda mu roko: „Zdravo brate,

kako si?" Gresta v kafano, kjer se
presrčno, neprisiljeno pogovarjata.
Tudi politizirata, saj imajo vsi ljudje
poseben talent za politiko. Ko od-
hajata, se natakajujeta in sosedom
ne rdi prav nič čudno, če poravnata
račun seljak.

Druga čednost, ki diči južne Slo-
vane je gostoljubnost, skatero so se
nekdaj ponasali vsi Slovani.

Ko stopiš v macedonsko hišo, ne ro-
zman in nepovabljen, voščiš "Dobro
dan" ali "Pretna slava" si dobro-
došel gost, in imaš vse ugodnosti, ki
jih uriva domača družina.

Če se vošiš na vlakih s polnikom,
ki ima s sabo "zalogo", je boš dele-
žen vedno tudi ti kadar spišavi
k "ručku", in niti treba povedati,
kdo si in otkod.

Poleg vsega tega so pošteni. Ka-
kor ne dopusti lastnik, da bi dobil
kdo brez njegove volje niti najmanj-
šo stvarco, in se bori kanyo maga-
ri do smrti, se tudi on ne bo do-
taknil tuje lastnine. Lato ne ra-
klepajo ponoči vrat, piščajo rito

omlačeno na polju i. t. d. "Tvoje
tebi, moje meni," velja pri njih
in tudi drži. Res je, da se naj-
dejo tu in tam izrodki, a to so
po večini tuji; Albanci, Srbi,
Turki, po katerih sodijo naši
ljudje cel narod. Toda to počet-
je posameznikov nikakor ni
merodajno v značaju naroda.
Če pa bi bilo, kako bi se sodilo
o nas! Take vesti širijo tuji
hujšakci, ki imajo v tem ori-
su pri nas zelo rodovitno polje.
Kmalu požene iz malega se-
mena visoko drevo, ki rodi
stoteren slav sad.

Toliko torej o dobri strani
tamošnjega ljudstva. Če vram-
mo za merilo kulture cemet-
nost, literaturo i. t. d. so oni
za nami, ker do take kulture
še niso imeli dostopa. V dušev-
ni kulturi pa jih lahko ra-
mimo za zgled.

Uglejmo si še njih slabe stra-
ni. Prva njihova slabost je ta,
da zelo malo delajo. Nekateri

posidajo cele dneve pred hišo ali v kavarni in se menijo o politiki. Za polje se malo brigajo; malo pobriha-jo po njivi, potem pa čakajo kaj bo. Taj določijo kismet, koliko naj to leto raste. Zakaj bi se potem še trudil?

Žene so prav take klepetulje, kakor naše. Sedijo ti pred hišo na ulici, seveda kar na tleh, pušijo tobak iz dolge pipe, ki jo nastanjajo na tla tja nekam na sredo ulice, predejo volno ali svilo in razpravljajo o vsakdanjih problemih.

Ljudstvo je v splošnem zelo verno. Duhovnik je v resnici njihov pravi dušni oče in pastir. Viskajo ga vsi. Pa tudi on postopa z njimi kakor se duhovniku spodobi in se v politiko ne omešava.

Reči moram, da je Macedonec še preveč veren. Fakte daleč gre, da veruje v varne vrata, v copernice in ne vem kaj še vse. Meni samemu so pripovedovali seljaki zelo čudne reči, ki so se baje godile par dni pred mojim prihodom k njim. In v tej svoji trditvi so bili tako trdno prepri-

čani, da bi dali magari glavo, da je vse to istina. Pravili so mi na primer, da se je po nekem dogodku, pri katerem je mlad vojak razžalil duh kraljeviča Marka, vsula naenkrat iz jasnega neba kot jajce debela toča. Seveda ni bilo videti na polju znamenja o toči, čeravno so, pravili, da je nekaterim celo strehe razbila.

Pri nas si novadno predstavljajo Macedonec kot kuroločne in brezobzirne. Res, da je Macedonec v boju za svojo stvar in pravico neostrižen in gleda smelo smrti v obraz, toda v občevanju, stujem je naravnost boječ. Če mu pokaže kuličkaj bolj strog obraz, se že tesa kot šiba na vodi. Škoro neverjetno se ti rdi, da rumore biti tak človek tak junak v boju.

Eno čudnost njihovo pa bi skoto porabil; to je trernost. Priznati moram, da nisem videl meet mojim bivanjem

športa je mladina zapostavljena,
in sedaj je prepovedano udeleževati se igr tega športa. To je popolnoma neutemeljeno, ker tudi ta igra je koristna za razvoj našega telesa.

Istotako je tudi vodni šport šel v povojih. Ta šport, ki bi se služil največje ranimanye, ker je najbolj zdrav in koristen, se zapostavlja. Plavanje, najbolj zdravi šport med vsemi (ker pri plavanju delujejo vse mišice) se probuja, docim je za veslanje najmanjšo ranimanye.

Fran Mažuranič:

Par distance
(prev. Dusišček)

Si li kdaj videl ples, ne da bi slišal godbe? Na primer vis-a-vis k okna.

Kako se nam rde plesalci in plesalki! Obračajo se kakor marionete! Smešno se nam rdi, da se usta odpirajo in rapirajo in mi ne slišimo glasu. Kako je bedasto lice, se smeje a mi ne vemo čemu.

Ali si, recimo v sobi.

Upamo, da bodo naše šole vendar spornale koristi športa in ga uvedle med obvezne predmete, ker je vgoja telesa, potrebnejša nego duševna, kar nam potrjuje latinski pregovor:

„Mens sana in corpore sano.“

Dokler se pa ne uvede telovadba med obvezne predmete, skrbi vsak posameznik za vgojo svojega telesa.

Kako neumen se ti rdi smeh, ki ga slišiš k ulice!

Pristopil si k oknu.

Vidiš dva debela gospoda, kako se razgovarjata sredi ceste. Kako smešno se ti rdi njuna debelost. Eden odpira in rapira usta, kakor v taktu mahajo k rokami po kraku. Drugi se mu približa in ga verno posluša.

Nato dela drugi isto.

Naposed se poslanjata.

Podata si roke, klanjata se

drug drugemu in se gubernivno
smehljata. Potem se obrneta in
greta vsak svojo pot.

Neumnnejši je prehod, ki ga opa-
kiš sedaj na njegovem licu, kako
se človek sili, da bodi debel: oči
mu še mirno gledajo, a lice se še
smehlja.

Stavoljub:

„Ti“

Južni ogenj ti odseva iz krasnih črnih oči
inema mi Gubern neporabno do kadrih dni
stiska mi duše, k ognjem karieraeva,
tihe mi misli beže iz spomina si
in tvoje probuja. Nats mislim krasna dva
nate, ki ljubša si mi kot domovina
in samo nate uničuje mi duh Gubern-bolečina.

R. Vrbenčan, Celje

Katera je prava.

Ukazuje sebi, prosti ne naravi;
pusti te v miru prosti poti njene!
Če zemlja bele in rudeče svetke čene,
zapoveduje visja moč dobravi.

Kedor mi je pri pameti pač zdravi,
rudeče, bele svetke so mu ene,
dehtčica mu je ljubša, če pa vršne
bo drugakini njegovi glavi.

Navadno se človek, tern tro-
nutku ogleda, če je kdo opazil,
da se sam smeje. In čuti kako
je smešen. Sploh nam je vse
več ali manj smešno, čemu ne
znamo. Mnogim ljudem je plaš
naroda smešen, ker sledajo iz
daljine. Vidijo solke a ne po-
znajo vroka.

Pristopite bliže, gospoda moja,
pa vam bo prešel smeh!

In kaka vendar je zapoved vaša
da naj beseda kranjsko se naglašča
da naj po kranjsko le se gode?

Korošec, Štajer zapet pravi: „Katera
le je prava in vrikdar prava bude!“
A jaz pa: vaka, ki se bolj zagode!

Resnica

I.

Ves, ves ta prelepi svet
je k laži odet!

Vsak predmet na zemlji je sfinga smejoča,
bitje vsako uganka, in resnica, človeška resnica
je lepa laž.

Za ponosom se skriva bojarin, jok nedovoljen
je pesem pojoča.

Resnica ne boja, ne gladi, resnica vdari te v lice.
Zato o človek, osreči se k lepo laži, ne išči resnice.

„Svobodno sem bitje in poiščem resnico
kot ti in on k enako pravico!“

„Ne pojdi“, mi rekla je Laž, „ostane pri meni!“

„Jak pojdem

v temi kje skrito, jo najdem resnico

v temi trojih kril jo najdem, blestečo kresnico!“

II.

In šel iz laži sem in smot
na temno pot,

a v temi nisem našel

in kmalu sem jo našel.

Da laž edina je lepa in gladka

spornal sem, ko videl sem resnico,

da laž edina je sladka

Da nasilje edino je močno

sem videl, ko spornal sem pravico.

III.

Opustil sem cesto na strmen pobočju

in vrnil sem se, ležim zdaj Laži v naročju.

Le Bailly:

Lisica in opica.

(Prevedel Rusinov)

Opica prevrtna na križišču cest:

"Imenujte mi rival,
ki bi je ne posnemala
vsaj eno svojih gest!"

"Noben ne bo ti imenoval
rivali take," reče ji lisica

"najmanj se bom jaz ranje ravsemala.
A prašam te, povej nam Ti,
kdo tista je rival in kje živi,
ki Tebe rada bi posnemala?"

Lisnica uredništva.

Gluk: Roke gorovite je pre-
antastična slika.
Homancipaciji od
oblike greš predaleč.
Pošlji še kaj!

At: Naj se le drigne, ik bo.
lerni, grose in strasti
rojoni Pegat v višini
poerije. Prej ga pa dobro
nakrmite, ker je še sibeč!

- 40 -

